

Функції ДПА мають визначатися, виходячи з цілей освіти та віддзеркалювати цілі й завдання її проведення на тому чи іншому рівні освіти. На реалізацію функцій ДПА спрямовуються всі наступні процедури та визначається система принципів її реалізації. Залежно від цілей проведення ДПА на тому чи іншому освітньому рівні та завдань, які вона покликана вирішувати, змістове наповнення та характер реалізації кожної із зазначених функцій ДПА може відрізнятись.

ДПА здобувачів базової середньої освіти, як і більшість різноманітних екзаменів, покликана виконувати низку наступних функцій: політичну, управлінську, сертифікаційну, селективну або функцію відбору, контролюючу, діагностичну, функцію оцінки або оціночну, інформаційну, мотиваційну та функцію легітимізації членства у світовому суспільстві.

Доволі незвичними для вітчизняної освітньої спільноти виявилися політична функція, або функція формування політики у системі загальної середньої освіти, та функція легітимізації членства у світовому суспільстві. Політична функція, що виконує ДПА, проявляється у тому, якою мірою процедури проведення ДПА та використання результатів її складання гарантують і захищають конституційні права людини на рівний доступ до освіти відповідно до чинного законодавства.

Функція легітимізації членства у світовому суспільстві, яку виконує ДПА, сприяє формуванню ідеї уніфікації вимог і процедур оцінювання досягнутих результатів навчання. Найбільшою мірою вона проявляється на рівні вищої освіти, але набуває актуальності й на рівні базової середньої освіти через посилення обсягів міграції населення та глобалізації освітнього простору.

СФОРМОВАНІСТЬ В УЧНІВ ДЕВ'ЯТОГО КЛАСУ КОНЦЕПТУ «ТЕСТ» В ПРОСТОРІ ЦІЛЕЙ ОЦІНЮВАННЯ

Ю. О. Жук, доктор пед. наук, доцент

В Україні сьогодні відсутній досвід стандартизованого оцінювання випускників гімназії в формі ЗНО. Питання про перенесення досвіду, накопиченого в процесі використання ЗНО (централізованого тестування «з високими ставками») для оцінювання результатів навчання випускників середньої школи, на процеси і результати подібної форми оцінювання на освітньому рівні 9 класу, наш погляд, є проблематичним. Очевидно, подібний досвід відсутній як у учнів, так і у вчителів. Однак, у них сформувався власна думка щодо способів, форм і методів оцінювання «в класі» як невід'ємної частини навчального процесу. Можна припустити, що це думка зміниться після впровадження ДПА в формі ЗНО в гімназіях України. З метою визначення ступеня цієї зміни нами було проведено експериментальне дослідження характерних особливостей особистісного ставлення дев'ятикласників до оцінювання в форматі тестів станом на сьогодні.

Для визначення структури концепту «тест» ми використовували метод семантичного диференціала (СД) як такий, що дає можливість кількісно оцінювати рівень сформованості в учнів системи понять, на яких базується обізнана діяльність учнів у ситуації «оцінювання». Метод СД дозволив здійснити аналіз семантичних

полів чотирьох педагогічних понять («тест», «знання», «уміння», «навички»), тобто такої структури понять, яка визначає форму та цільову функцію оцінювання. Відносно кожного поняття в наведеному списку учень має лише загальне представлення і тому використання методу прямого анкетування не може, на наш погляд, дати надійні результати виміру особистісного відношення учнів до зазначених понять.

Обробка результатів опитування методами факторного та регресійного аналізу дозволило отримати моделі залежності рівня сформованості ставлення учнів до концепту «тест» (Y) від рівня сформованості понять «уміння» (X1), «знання» (X2), «навички» (X3).

Для всіх учасників опитування:

$$y = 0,307 + 1,10x_1 - 0,782x_2 + 0,133x_3; R^2 = 0,5372$$

Для дівчат:

$$y = 0,174 + 0,653x_1 - 0,755x_2 + 0,666x_3; R^2 = 0,4888$$

Для хлопців:

$$y = 0,421 + 0,534x_1 - 0,358x_2 + 0,263x_3; R^2 = 0,3895$$

Передбачається проведення дослідження десятикласників, які будуть мати досвід складання ДПА в формі ЗНО, для визначення змін в особистісному ставленні до концепту «тест» в просторі понять цілей оцінювання з використанням той самої методики.

ВПЛИВ КОМПОЗИЦІЇ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ У ТЕСТІ З БІОЛОГІЇ НА РЕЗУЛЬТАТИ ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ВИПУСКНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Л. С. Ващенко, кандидат пед. наук, старший науковий співробітник

Відповідно до завдань, визначених у Законі України «Про освіту» актуальною постає проблема дослідження особливостей проведення державної підсумкової атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання випускників базової школи, гімназії. Як показує світова та українська практика, найбільш раціональним методом оцінювання результативності навчальної діяльності здобувачів освіти є використання тестових технологій, які є засобом контролю результативності навчального процесу, забезпечують об'єктивність і технологічну зручність оцінювання. Специфіка тестів полягає в тому, що інтерпретація результатів оцінювання здійснюється на підставі результативних показників, здобутих у процесі тестування, що зумовлює необхідність дослідження чинників, які впливають на ці показники. До таких чинників, разом із багатьма іншими, можна віднести композицію тестових завдань, форми тестових завдань та порядку розміщення завдань у тесті, освітній рівень випробовуваних і профільна спеціалізація класів. Викладене вище зумовлює необхідність експериментально дослідити, як саме порядок розміщення завдань у тесті впливають на результативні показники тестування учнів з урахуванням їх профільної